

Przedmowa

Z dużą satysfakcją i zadowoleniem przyjąłam pojawienie się na rynku wydawniczym kolejnej pozycji adresowanej do studentów kierunku Terapia Zajęciowa oraz praktykujących i kontynuujących karierę zawodową terapeutów zajęciowych zatrudnionych na różnych stanowiskach. Podręcznik skierowany jest również do fizjoterapeutów, pielęgniarek, lekarzy, psychologów, nauczycieli akademickich, a także opiekunów osób objętych terapią, dla których poznanie i zrozumienie specyfiki pracy terapeuty zajęciowego, jego kompetencji oraz roli w zespole interdyscyplinarnym może znacząco poprawić przebieg procesu terapeutycznego.

Istotna wartość książki polega na tym, że jest to pierwsze opracowanie w języku polskim poruszające problematykę terapii zajęciowej w dysfunkcjach narządu ruchu w sposób kompleksowy, a przede wszystkim nowoczesny i zgodny z europejskimi i światowymi trendami w kształceniu terapeutów zajęciowych. Zgodnie z definicją Światowej Federacji Terapeutów Zajęciowych (WFOT – World Federation of Occupational Therapy) terapia zajęciowa to działania umożliwiające osobom osiągnięcie zdrowia, dobrostanu oraz satysfakcji życiowej poprzez ich uczestnictwo w różnego typu zajęciach. Związek między zajęciem, zdrowiem i poczuciem dobrostanu dokumentuje wiele badań naukowych. W zajęciu, które jest potrzebne, możliwe i mające wartość dla jednostki, a przy tym satysfakcjonujące, zawarte są środki terapeutyczne odnoszące się do wszystkich aspektów ludzkiego funkcjonowania (fizycznego, psychicznego, społecznego). Współczesna terapia zajęciowa podkreśla znaczenie umiejętne budowania relacji między terapeutą a pacjentem. Reprezentowane w terapii zajęciowej podejście Person Centered Practice (osoba w centrum działania) oznacza, że wszystkie osoby, w tym także rodzina i opiekunowie, są aktywnymi uczestnikami terapii. Koncepcja ta stanowi fundament współczesnej praktyki terapii zajęciowej. Akcentuje podmiotowość jednostki – jej potrzeby, oczekiwania, a tym samym pełnoprawne uczestnictwo w procesie leczenia, a także zwraca uwagę na postawę terapeuty – jego podejście i stosunek do pacjenta, wyróżniający się autentycznością (kongruencją), empatią i pełną akceptacją osoby. W nowoczesnym ujęciu celem terapii zajęciowej jest motywowanie, wzmacnianie, udzielanie wsparcia, a przede wszystkim umożliwianie wykonywania określonych czynności/zajęć, których osoba nie posiada lub które zostały upośledzone wskutek choroby czy przebytego urazu, a dzięki którym zyskuje możliwość realizowania codziennych ważnych dla niej aktywności. Współczesna koncepcja terapii zajęciowej różni się zatem od pojmowanej dotąd głównie jako forma rehabilitacji fizycznej,

psychicznej czy zawodowej skierowana do osób z wybranymi niepełnosprawnościami. Zmiany w rozumieniu terapii zajęciowej jako formy leczenia będą dokonywały się stopniowo wraz z pojawianiem się na rynku pracy kolejnych absolwentów uczelni wyższych, w których kształcenie oparte jest na standardach przyjętych przez WFOT i Europejską Sieć Terapii Zajęciowej w Szkolnictwie Wyższym (ENOTHE –European Network of Occupational Therapy in Higher Education).

Pionierami w tym względzie są niewątpliwie AWF w Krakowie i Wrocławiu.

Przekazany w ręce czytelników podręcznik wpisuje się w nowoczesną koncepcję ochrony zdrowia. Został on opracowany przez kadrę nauczycieli akademickich kierunku Terapia Zajęciowa w AWF w Krakowie, którzy wspólnie z grupą nauczycieli akademickich kilku uczelni polskich wzięli udział w kilkuletnim szkoleniu prowadzonym przez europejskie organizacje terapeutów zajęciowych w ramach projektu współfinansowanego przez Unię Europejską „Doskonalenie potencjału naukowo-dydaktycznego w zakresie terapii zajęciowej kluczem do rozwoju uczelni wyższych”. Po *Terapii zajęciowej* i *Terapii zajęciowej w geriatriczności* jest to już trzecia, zespołowa publikacja naukowców i praktyków z Wydziału Rehabilitacji Ruchowej w Krakowie. Jest to pozycja niewątpliwie potrzebna i oczekiwana.

Książka stanowi ciekawą próbę zebrania i usystematyzowania najistotniejszych teoretycznych i praktycznych zagadnień z terapii zajęciowej osób z dysfunkcjami narządu ruchu. Publikacja składa się z 9 rozdziałów. Pierwsze dwa rozdziały w przystępny i syntetyczny sposób przedstawiają patofizjologię wybranych dysfunkcji narządu ruchu, towarzyszące im objawy oraz ograniczenia funkcjonalne. Następny rozdział zapoznaje czytelnika z teoretycznymi podstawami terapii zajęciowej: holistycznym podejściem do osoby usprawnianej, obszarami pracy terapeuty, przebiegiem procesu terapii zajęciowej. Kolejne rozdziały poświęcone są: możliwościom diagnostycznym, obszarom interwencji, zasadom i metodom bezpiecznego przemieszczania, wyrobom medycznym i źródłom ich finansowania, a także praktycznym aspektem terapii zajęciowej. W ostatnim rozdziale odnajdujemy przykłady terapii zajęciowej kierowane do indywidualnych przypadków pacjentów z dysfunkcjami narządu ruchu, tzw. studia przypadków. Ciekawym i godnym polecenia rozwiązaniem są pytania sprawdzające umieszczone na końcu każdego rozdziału. Ułatwiają one czytelnikowi przyswojenie zawartych w publikacji treści.

W mojej opinii książka w pełni spełnia swoje zadania edukacyjne, a przedstawione w niej kwestie i nowatorskie podejście do terapii zajęciowej, niezbędnego elementu kompleksowej rehabilitacji osób z niepełnosprawnością narządu ruchu, niewątpliwie

przyczynią się do promowania nowoczesnego, współczesnego i europejskiego wizerunku terapii zajęciowej w naszym kraju.

dr hab. Bożena Ostrowska